

# Politikere blir ikke inhabile av meninger

Kommunal Rapport 12.05.2025 Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

**Et kommunestyremedlem har markert seg som motstander av vindkraftutbygging og er med i styret i en interesseorganisasjon. Blir hen inhabil når kommunestyret så skal behandle en sak om vindkraftutbygging?**

**SPØRSMÅL:** Ved behandlingen i kommunestyret av en sak om vindkraftutbygging ble ett av medlemmene erklært inhabilt fordi hun var styremedlem i interesseorganisasjonen «Nei til vindkraft i [...] kommune».

Medlemmet protesterte mot dette og viste til at hun ville ment det samme i saken uavhengig av om hun var med i interesseorganisasjonen. I tillegg viste hun til at hun så seg som et passivt styremedlem, og deltok heller ikke på demonstrasjoner eller lignende.

- Hva synes du om denne saken?
- Vil en kommunestyrerepresentant være inhabil hvis hen er med i en interesseorganisasjon som er sterkt engasjert i et tema som blir behandlet i kommunestyret?
- Hvor går grensen for hvordan og i hva slags organisasjoner kommunestyrerepresentanter kan engasjere seg i før de blir inhabile?

**SVAR:** Utgangspunktet er etter [kommuneloven § 8-1](#), første avsnitt, at «Medlemmer av et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ plikter å delta i organets møter hvis de ikke har gyldig forfall».

Men dette gjelder selvsagt ikke hvis medlemmet er inhabilt. Spørsmålet i denne saken er altså om et medlem av kommunestyret er inhabilt når hen er medlem av en organisasjon som er sterkt engasjert for ett bestemt standpunkt i en sak som skal behandles der.

Utgangspunktet er her etter [forvaltningsloven § 6](#) første avsnitt, bokstav e, nr. 2, at det foreligger inhabilitet for den som er medlem av styret for en organisasjon «som er part i saken». Men «part» etter forvaltningsloven er etter [dennes § 2](#) første avsnitt, bokstav e, bare den som «en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder».

Det dreier seg altså klart om personlige egeninteresser i selve saken, ikke om meninger. Verken enkeltpersoner eller foreninger blir inhabile fordi de har engasjert seg sterkt i en sak, like lite som ledelsen eller medlemmer av politiske partier, fagforeninger eller næringslivsorganisasjoner er det.

Dette er også avgjørende for spørsmålet om slikt engasjement kan anses som «særegne forhold» som er egnet til å vekke tilliten til en folkevalgts «upartiskhet» etter den skjønnsmessige inhabilitetsregelen i forvaltningsloven § 6 andre avsnitt.

Meninger om og engasjement i enkeltsaker er ikke i konflikt med vervet som folkevalgt, men tvert imot en del av oppdraget fra velgerne.

Så litt om saksbehandlingen av inhabilitetsspørsmål, og konsekvensene av et uriktig vedtak om inhabilitet: I et kollegialt organ som kommunestyret er det organets ansvar å vurdere inhabiliteten til enkeltmedlemmer, og eventuelt treffe vedtak om dette. I [forvaltningsloven § 8](#),

andre avsnitt fastslås at «I kollegiale organ treffes avgjørelsen av organet selv», men dette skal være en strengt juridisk vurdering.

Det er kommunedirektørens ansvar å påse at spørsmålet er tilstrekkelig utredet og avklart, se [kommuneloven § 13–1](#) tredje avsnitt.

Tre medlemmer av organet kan etter [kommuneloven § 27](#) første avsnitt bringe vedtaket om inhabilitet inn for statsforvalteren til lovlighetskontroll, se § 27–2 første avsnitt, bokstav c. Og hvis det viser seg enten at et medlem av organet uriktig der blitt stengt ute, eller at et inhabilt medlem har medvirket, vil statsforvalteren kunne oppheve også selve vedtaket om sakens realitet som ugyldig på grunn av feil ved inhabilitetsvurderingen, hvis det ikke er helt klart at dette ikke kan ha hatt betydning for utfallet av saken.

Samme vurderingen vil være avgjørende hvis det reises søksmål for domstolene med påstand om det aktuelle vedtaket er ugyldig